

Poslovanje gozdarskih gospodarskih družb v letu 2005

Franci FURLAN*
Iztok WINKLER**

Izvleček:

Furlan, F. / Winkler, I., Poslovanje gozdarskih gospodarskih družb v letu 2005.
Gozdarski vestnik, 64/2006, št. 7-8. V slovenščini.

Poslovanje gozdarskih gospodarskih družb se postopoma stabilizira. Povečuje se celotni prihodek od prodaje. Letos panoga spet izkazuje dobiček, realno se je povečala dodana vrednost, močno je porasel izvoz. Stroški plač in amortizacije so se letos realno povečali, prav tako število zaposlenih.

Ključne besede: gozdarska gospodarska družba, prihodek, stroški, uspešnost poslovanja, število zaposlenih.

1 UVOD

V Združenje za gozdarstvo se po standardni klasifikaciji dejavnosti združujejo:

- A – 02 – Gozdarstvo in gozdarske storitve
- A – 01.5 – Lov in lovske storitve.

Dejavnost A – 01.5 je znotraj združenja nepomembna, saj znaša njen delež v prihodku celotnega združenja le okrog 1 %. Zato se bomo v nadaljevanju omejili le na panogo A – 02.

Vir podatkov: AJPES; obdelava: CIS GZS; metodologija: SKEP GZS; distribucija: INFOLINK GZS.

2 POSLOVANJE GOSPODARSKIH DRUŽB V SLOVENIJI V LETU 2005

Podatke iz letnih poročil za leto 2005 je AJPES predložilo 43.711 družb (leta 2004 42.068, 2003 39.838). Od tega je bilo 39.756 kapitalskih in 3.623 osebnih družb ter 332 zadrug. Večina družb, 96,4 %, je bila majhnih, 1,8 % srednjih in 1,8 % velikih, deleži se v primerjavi z letom 2004 niso spremenili.

Na rezultate poslovanja so odločilno vplivale družbe s področja predelovalnih dejavnosti, saj so ustvarile 40,8 % neto dodane vrednosti in 36,1 % neto čistega dobička. Sledile so družbe s področja trgovine, popravil motornih vozil in izdelkov široke porabe, ki so ustvarile 18,0 % neto dodane vrednosti in 25,2 % neto čistega dobička.

Skupaj so po nerevidiranih podatkih (po opravljenih revizijah bodo rezultati poslovanja lahko tudi drugačni) ustvarili 14.347 mlrd SIT prihodkov (leta 2004 13.332, 2003 12.017 mlrd SIT), kar je nominalno 9,1 % (leta 2004 14,3 %, 2003 10,1 %), realno pa 6,6 % (leta 2004 11,0 %, 2003 4,2 %) več kot v preteklem letu. Odhodkov je bilo 13.871 mlrd. SIT (leta 2004 12.890, leta 2003 11.667 mlrd SIT), kar je nominalno

8,6 % (leta 2004 13,6 %, 2003 9,4 %), realno pa 6,4 % (leta 2004 10,3 %, 2003 3,2 %) več kot v prejšnjem letu. Družbe so ustvarile 615,5 mlrd SIT (leta 2004 578,8 SIT, 2003 314,8 mlrd SIT) čistega dobička, v povprečju pa so imele 474.601 (leta 2004 468.053, 2003 466.296) zaposlenih.

Na poslovne rezultate družb so v letu 2005 vplivali tudi drugi dejavniki gospodarskih in finančnih gibanj (Vir podatkov o rasti cen, o obsegu industrijske proizvodnje in o zunanjetrgovinski menjavi je Statistični urad Republike Slovenije, vir podatkov o gibanju tečajev in obrestnih merah je Banka Slovenije).

Cene življenjskih potrebščin so se v letu 2005 povečale za 2,5 %, kar pomeni najnižjo rast v zadnjih petih letih. Cene industrijskih izdelkov pri proizvajalcih so se povečale za 2,7 %, kar je manj kakor v letu 2004, ko je bila njihova rast 4,3 %.

Obseg industrijske proizvodnje se je v letu 2005 povečal za 3,1 %, kar je manj kakor v letu 2004, ko se je povečal za 4,8 %. Po posameznih področjih dejavnosti se je obseg industrijske proizvodnje najbolj povečal v predelovalnih dejavnostih, za 3,5 % in rudarstvu, za 2,6 %.

Povprečni tečaj evra je bil v letu 2005 za 0,3 % višji, povprečni tečaj ameriškega dolarja pa za 0,2 % nižji od povprečnega tečaja v letu 2004. Ob koncu leta 2005 je bil tečaj evra za 0,1 % nižji, tečaj ameriškega dolarja pa za 14,9 % višji kakor ob koncu leta 2004.

Povprečna temeljna obrestna mera v letu 2005 je bila 2,95 %, povprečna aktivna bančna obrestna

* F.F. uni. dipl. inž. gozd., spec. gozd., Združenja gozdarstva, Gospodarska zbornica Slovenije, Ljubljana

** prof. dr. I. W., Biotehniška fakulteta v Ljubljani, oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire

mera za kratkoročna posojila 7,8 % in za dolgoročna posojila 7,3 %. Vse obrestne mere so se v zadnjih petih letih občutno znižale.

V letu 2005 je bila vrednost izvoza 3.430.239 milijonov tolarjev, vrednost uvoza pa 3.768.983 milijonov tolarjev. Izvoz se je povečal za 14,1 %, uvoz za 13,7 %. Pokritost uvoza z izvozom se je povečala, v letu 2005 je bilo z izvozom kritega 91,0 % uvoza, v letu 2004 pa 90,7 % uvoza.

3 POSLOVANJE PANOG GOZDARSTVO IN GOZDARSKE STORITVE V LETU 2005

Gozdarske gospodarske družbe so ustvarile 29.444 mlrd. SIT prihodkov kar je nominalno 15,2 % (leta 2004 4,7 %, 2003 10,6 %), realno pa 12,7 % (leta 2004 1,1 %, 2003 5,0 %) več kot v letu 2004. Vseh odhodkov so izkazale 28.255 mlrd SIT, kar je nominalno 13,5 % (leta 2005 6,3 %, 2003 9,2 %), realno pa 11,0 % več kot v letu 2004.

Rast prihodkov je bila v letu 2005 višja (15,2 %) kot rast odhodkov (13,5 %). To je ravno obratno kor v letu 2004, ko so prihodki glede na prejšnje leto narasli za 4,7 %, odhodki pa kar za 6,3 %.

Trend padanja prodajnih cen gozdnih lesnih sortimentov, ki se je začel že v letu 1996 in je do leta 2002 znašal 2–3 % letno, se je v letu 2003 nekoliko zmanjšal in v letu 2004 nadaljeval. Po več letih so cene gozdnih lesnih sortimentov v povprečju prenehale realno padati. Vendar je povprečen porast komaj na ravni inflacije. Moramo pa seveda upoštevati, da se je temu prilagodila ponudba lesa, saj smo v letu 2002 in 2003 posekali komaj nekaj čez 2,6 mio. m³, kar je manj kot 40 % pričakovanega prirastka za obdobje 2001–2010. V letu 2004 se je obseg sečnje približal 3,0 mio m³.

Na stanje prihodkov in odhodkov v letu 2005 je vplival porast prodajnih cen drv (indeks 2005/2002 = 1,09; 2006/2002 = 1,27), ki se giblje z znatnim zaostankom v ozki zvezi s porastom cen naftnih derivatov (indeks 2006/2002 = 1,95). Zato se je v slovenskih gozdovih povečal tudi letni posek na 3,253 mio. m³.

Spet so se izrazito kar za 15,0 % povečali stroški blaga, materiala in storitev. Zniževanje stroškov gre že več let v veliki meri na račun nizkih osebnih dohodkov, ki znatno zaostajajo za rastjo inflacije. Interesa za izvajanje del v gozdovih, kjer se zagotavljajo tudi vse obveznosti do države, je zato vedno manj. Zato so začeli z uvajanjem delovne sile iz drugih držav Evropske unije in uporabo strojne sečnje. Obseg slednje se z uvajanjem strojev, ki so v lasti domačih

organizacij ali posameznikov in najemanjem strojev iz tujine hitro povečuje. V nasprotnem primeru bi morali zaposliti še več delavcev iz drugih držav Evropske unije.

Iz podatkov za leto 2005 lahko ugotovimo, da je znašal delež prihodkov iz gozdarstva v prihodkih gospodarstva komaj 0,20 %, kar je več kot v letu 2004 (0,19) in manj kot v letu 2003 (0,21 %), skupaj s kmetijstvom, lovom in ribištvom pa samo še 1,05 % (2004 1,3 %, 2003 1,2 %, 2002 1,4 %).

V letu 2004 je v gozdarski panogi poslovalo 69 družb, ki so skupaj zaposlovale 1.723 delavcev. To pomeni po povečanju v letu 2002 za 6,25 % padec v letu 2003 za 3,2 % in enak padec števila zaposlenih v letu 2004 ter rahel porast (1,7 %) v letu 2005. V petih (isto leta 2004 in 2003) velikih družbah je bilo 610 (leta 2004 624, leta 2003 650) zaposlenih, ustvarili pa so 45 % (leta 2004 42 %, 2003 40 %) celotnega prihodka panoge. Štiri (leta 2004 štiri, 2003 pet) srednje družbe, ki so zaposlovale 542 ljudi (leta 2004 474, 2003 541), so ustvarile 25 % (leta 2004 25 %, 2003 28 %), v 60 malih družbah pa je 570 ljudi (leta 2004 596, 2003 849) zaposlenih, ustvarilo 29 % (leta 2004 32 %, 2003 32 %) celotnega prihodka panoge. Največji prihodek na zaposlenega so ustvarile velike družbe in sicer 21,797 milijonov SIT na zaposlenega (leta 2004 17,442 SIT, 2003 13,158 SIT). Srednje družbe so realizirale 63,4 % (leta 2004 78,9 %, 2003 84,1 %), male pa 68,7 % (leta 2004 80,0 %, 2003 59,3 %) prihodkov velikih družb na zaposlenega. Povprečen prihodek za vso panogo je znašal 17,089 milijonov SIT na zaposlenega delavca (leta 2004 15,191 milijonov SIT, 2003 12,469 milijonov SIT). Povprečno povečanje prihodkov na zaposlenega je znašalo v letu 2005 12,5 % (v letu 2004 kar 21,8 %). Največje je v velikih družbah saj se je povečalo kar za 25,8 %, v srednjih za 0,3 % in majhnih za 8,8 %. Tako velik porast prihodkov v velikih družbah prispevajo druge dejavnosti (primarna predelava lesa, proizvodnja plošč, idr.), ki so vključene v te družbe. Pri srednjih družbah pa podatki kažejo na smiselnost združevanja teh družb med seboj ali povezovanje z velikimi družbami. Majhne družbe pa vse več dela opravljajo kot podizvajalci srednjih in velikih družb. Zato obratujejo z minimalnim številom zaposlenih, saj nimajo stroškov s pridobivanjem in pripravo dela, ki jih za njih opravijo velike in srednje družbe. Največ majhnih družb pa nima za to tudi ustrezne kadrovske zasedbe.

Poglejmo si nekaj poslovnih rezultatov, ki jih je gozdarska panoga dosegla v letu 2005.

Panoga je skupaj izkazala 952,169 milijonov SIT (1.285,207 SIT – 333,038 SIT) dobička, kar je

Preglednica 1: Prihodki 2005

KAZALCI	2005 (v 000 SIT)	Indeks 05/04
Prihodki	29.444.142	115,2
Kosmati donos od poslovanja	28.601.112	114,2
Čisti prihodki od prodaje	28.167.535	117,4
Čisti prihodki od prodaje na domačem trgu	21.203.878	105,7
Čisti prihodki od prodaje na tujem trgu	6.963.657	177,2
Finančni prihodki	411.591	65,7
Finančni prihodki iz deležev	161.867	47,0
Finančni prihodki iz terjatev	249.724	88,6
Izredni prihodki	194.483	70,7

Preglednica 2: Odhodki 2005

KAZALCI	2005 (v 000 SIT)	Indeks 05/04
Odhodki	28.255.017	113,5
Poslovni odhodki	27.920.916	113,4
Stroški blaga, materiala in storitev	18.340.818	115,0
Stroški dela	7.658.476	108,3
Stroški plač	5.205.517	107,4
Odpisi vrednosti	1.634.362	124,0
Amortizacija	1.307.969	112,4
Finančni odhodki	269.092	105,5
Finančni odhodki od obresti	163.117	113,4
Izredni odhodki	65.009	207,8

Preglednica 3: Dobiček in izguba v poslovnem letu 2005

KAZALCI	2005 (v 000 SIT)	Indeks 05/04
Celotni dobiček	1.285.207	116,3
Dobiček pred davki in obrestmi (EBIT)	1.446.695	115,8
Dobiček pred davki, obrestmi in amortizacijo (EBDIT)	2.754.664	114,2
Davek (iz dobička)	210.464	125,5
Čisti dobiček	1.073.114	114,4
Celotna izguba	333.038	489,3
Čista izguba	333.038	489,3

94,4 % (2004/2003 = 82,7 %) lanskega leta. Če pa upoštevamo samo rezultat panoge iz poslovanja ugotovimo, da je po izgubi v letu 2001 – 152,775 milijonov SIT in letu 2002 v višini – 188,616 milijonov SIT, v letu 2003 dobiček v višini 605,900 milijonov SIT, ki je v letu 2004 padel na 376,299 milijonov SIT, v letu 2005 spet porasel in znaša 680,196 mio. SIT (28.601,112 SIT – 27.920,916 SIT). Tako znaša porast na leto 2004 181 %. V celotni panogi pada dobiček že drugo leto, čeprav se je letos celotni dobiček povečal. Vendar se je hkrati znatno povečala tudi čista izguba. Iz tega sledi, da je 71,4 % (2004/2005 = 37,3 %) dobička ustvarjena v panogi, ostali del pa v drugih dejavnostih, s katerimi se ukvarjajo

gozdarske gospodarske družbe in druge organizacije, ki se ukvarjajo s procesom pridobivanja lesa. To nakazuje tudi na zelo izostrene pogoje poslovanja v drugih dejavnostih s katerimi se ukvarjajo te organizacije. Pogoji poslovanja v panogi so se po večletnih zaostrovanjih nekoliko stabilizirali. Po več letih je indeks porasta prihodkov komaj malo višji kot indeks porasta stroškov.

Panoga je v preteklem letu ustvarila 9,973 milijarde SIT dodane vrednosti ali 111,3 % vrednosti leta 2004, ko je ta znašala 8,963 milijarde SIT. Upoštevaje inflacijo – cene življenjskih potrebščin, ki je v letu 2004 znašala 2,5 %, gre torej realno za 8,8 % povečanje dodane vrednosti.

Preglednica 4: Sredstva panoge (aktiva bilance stanja) 2005

KAZALCI	2005 (v 000 SIT)	Indeks 05/04
Sredstva	26.926.506	105,7
Stalna sredstva	16.288.020	106,7
Neopredmetena dolgoročna sredstva	167.374	369,9
Opredmetena osnovna sredstva	12.159.311	108,2
Dolgoročne finančne naložbe	3.931.335	100,1
Gibljava sredstva	10.593.918	103,9
Zaloge	1.570.571	84,2

Preglednica 5: Viri sredstev (pasiva bilance stanja) 2005

KAZALCI	2005 (v 000 SIT)	Indeks 05/04
Obveznosti do virov sredstev	26.926.506	105,7
Kapital	18.007.076	105,3
Dolgoročne finančne in poslovne obveznosti	2.142.750	147,4
Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti	6.261.406	97,5

Primerjava med gozdarsko dejavnostjo in celotnim gospodarstvom kaže na relativno velika odstopanja pri posameznih kazalcih. Poslovanje gozdarstva je bilo v letu 2003 ugodnejše kot v prejšnjih dveh letih, v letu 2004 pa se je spet poslabšalo in na tem nivoju ostalo tudi v letu 2005, čeprav panoga še ni neto zadolžena. V letu 2002 je bila v gozdarstvu pomembno boljša donosnost sredstev in kapitala, saj se je praktično poravnala s celotnim gospodarstvom. V letu 2003 donosnost sredstev in kapitala že zaostaja za slovenskim gospodarstvom. Isto velja tudi za leti 2004 in 2005. Močan porast obveznosti in odstopanja od slovenskega gospodarstva pa beležimo zadnja tri leta (2003-2005) pri kratkoročnih finančnih in poslovnih obveznostih.

Prihodek na zaposlenega pa zelo jasno nakazuje, da je gozdarstvo delovno intenzivna panoga. V letu 2003 je ta znašal 48 %, 2004 pa 53 %, 2005 pa 56 % prihodka na zaposlenega v celotnem gospodarstvu. Trend naraščanje je posledica vključevanja in izvajanja drugih dejavnosti v teh organizacijah. V letu 2003 so bili stroški dela na zaposlenega v gozdarstvu še nižji, v letu 2004 pa že višji kot v gospodarstvu in taki ostali tudi v letu 2005. Porast dodane vrednosti je v gozdarstvu (113,3 %) letos višji kot v ostalem gospodarstvu (106,8 %). Bistveno drugačno je bilo razmerje v dodani vrednosti v preteklosti, ki se je v gozdarstvu 2004/2003 znižala na 99,4 % (2003/2002 pa zvišala za 11,3 %), v celotnem gospodarstvu pa 2004/2003 zvišala za 14,1 % (2003/2002 za 10,5 %). K temu je prispeval zlasti porast cen drv in stagnacija cen ostalih lesnih sortimentov. Ta porast bi lahko bil še mnogo ugodnejši ob drugačni kakovostni sestavi gozdnih lesnih sortimentov. Vendar pa tu na žalost

glede na stanje v državnih gozdovih dolgoročno ne moremo pričakovati spremembe.

Dodana vrednost na zaposlenega v gozdarstvu se je iz 76,8 % v letu 2003 povečala v letu 2004 na 79,2 % in v letu 2005 narasla na 83,1 % dodane vrednosti celotnega gospodarstva. Delež amortizacije, ki je zadnja leta v gozdarstvu realno padal, v celotnem gospodarstvu pa realno rasel, se je v gozdarstvu realno povečal. Porast amortizacije v gozdarstvu tako 2005/2004 znaša 112,4 %, v celotnem gospodarstvu pa 105,8 %. Zniževanje amortizacije je sicer v preteklosti izboljševala tekoče rezultate poslovanja, je pa to slaba naložba za prihodnost. Zato je sprememba trenda vsekakor ugodna. Za ostale stroške dela lahko ugotovimo, da njihov porast v naši panogi tudi letos zaostaja za porastom stroškov celotnega gospodarstva.

3 TRENDI POSLOVANJA

Trende poslovanja prikazujemo za obdobje 1998 – 2005. Realne trende smo izračunali tako, da smo upoštevali stopnjo inflacije v posameznem letu iz preglednice 7. Nato smo vse kazalce po letih preračunali na vrednost v letu 2005.

Povečanje števila zaposlenih je bilo v letu 2002 samo prehodno. Njihovo število se je v letu 2003 zmanjšalo za 2,9 %, v letu 2004 pa še za 3,1 %, da bi se v letu 2005 spet povečalo za 1,7 %. Glede na uvajanje strojne sečnje lahko v gozdno proizvodnem delu pričakujemo zmanjševanje zaposlenih tudi v prihodnje, v drugih dejavnostih, ki jih izvajajo te organizacije pa število zaposlenih raste.

Preglednica 6: Primerjava nekaterih ekonomskih kazalnikov med gozdarstvom in celotnim gospodarstvom v letu 2005

KAZALCI	Vrednost kazalca (koeficient oz. v 000 SIT)	
	Gozdarstvo	Gospodarstvo
Finančna neodvisnost (kapital/sredstva)	0,669	0,431
Kratkoročni koeficient(kratkoročna sredstva / kratkoroč. obveznosti)	1,652	1,137
Razmerje kratkoročnih poslovnih terjatev in obveznosti (kratkor. poslovne terjatve / kratkor. posl. Obveznosti)	1,997	1,483
Finančne naložbe v sredstvih (dolg. in krat. finančne naložbe / sredstva)	0,214	0,276
Delež opredmetenih osnov. sred. (opr. osn. sred. / sredstva)	0,452	0,403
Delež zalog v sredstvih (zaloge / sredstva)	0,058	0,085
Koeficient zadolženosti (finančne in poslovne obveznosti / obveznosti do virov sred.)	0,312	0,543
Delež neto dolga(neto dolg / obveznosti do virov sredstev)	- 0,170	0,056
Celotna gospodarnost (prihodki / odhodki)	1,042	1,036
Dobičkonosnost prodaje(dobiček iz poslovanja / čisti prihodki iz prodaje)	0,038	0,052
Dobičkonosnost kapitala (neto dobiček / kapital) – ROE	0,041	0,056
Dobičkonosnost sredstev (neto dobiček / sredstva) – ROA	0,027	0,024
Prihodki na zaposlenega - v tisočih (prihodki / povp. št. zap.)	17.092,948	30.286,973
Stroški dela na zaposlenega - v tisočih (str. dela / povpr. število zaposlenih)	4.445,908	4.338,167
Plače na zaposlenega - v tisočih (stroški plač / povpr. število zaposlenih)	3.021,913	3.052,698
Čisti dobiček na zaposlenega - v tisočih (čisti dobiček / povpr. število zaposlenih)	622,965	1.296,832
Čista izguba na zaposlenega - v tisočih (čista izguba / povpr. število zaposlenih)	193,341	384,220
DV na zaposlenega - v tisočih (dodana vred. / povp. število zaposlenih)	5.789,558	6.965,189
Osn. in neopredmetena sredstva na zap. - v tisočih (osn. In neopr. sredstva / povp. št. zap.)	7.155,902	16.015,305
Delež prodaje na tujih trgih (čisti prih. iz prodaje na tuj. trgih /prihodki)	0,237	0,280
Delež denarnega toka iz poslovanja v prihodkih (amort. In dobiček zmanjšan za izg. / prihodki)	0,070	0,071
Delež amortizacije (amortizacija/ odhodki)	0,046	0,042
Delež stroškov dela (stroški dela/odhodki)	0,271	0,148
Dejanska davčna stopnja dobička (davek/celotni dobiček)	0,164	0,187

Preglednica 7: Inflacija in revalorizacijski indeksi v obdobju 1998 do 2005

KAZALCI	Leto							
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Inflacija	7,5	7,6	8,9	7,0	7,2	5,6	3,6	2,5
Letna revalorizacija poslovnih dogodkov (indeks)	107,5	107,6	108,9	107,0	107,2	105,6	103,6	100,0
Indeks za preračun poslovnih dogodkov na leto 2005	158,1	147,0	136,7	125,5	117,3	109,4	103,6	100,0

Preglednica 8: Zaposleni in število družb v obdobju 1998 do 2004

KAZALCI	Leto							
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Število zaposlenih	1.959	1.782	1.739	1.695	1.801	1.749	1.694	1.723
Število družb	60	59	67	65	73	73	69	69

Preglednica 9: Indeksi prihodkov po cenah leta 2005

KAZALCI	Leto							
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Prihodki	69	65	71	74	76	83	87	100
Kosmati donos od poslovanja	67	64	71	71	74	83	88	100
Čisti prihodki od prodaje	66	65	72	71	74	82	85	100
Čisti prihodki od prodaje na domačem trgu	80	79	83	79	83	94	95	100
Čisti prihodki od prodaje na tujem trgu	22	21	34	45	47	45	56	100
Finančni prihodki	102	72	85	204	166	146	152	100
Finančni prihodki iz deležev	81	72	100	164	130	98	213	100
Finančni prihodki iz terjatev	150	104	122	305	194	182	113	100
Izredni prihodki	648	458	355	583	150	163	141	100

Število družb se je v letu 2004 v primerjavi z lanskim zmanjšalo. V Združenju za gozdarstvo pri Gospodarski zbornici Slovenije je 205 registriranih poslovnih subjektov, ki se ukvarjajo z dejavnostjo gozdarstvo in gozdarske storitve. Bilanco za leto 2004 je oddalo 186 poslovnih subjektov. Glede na to ugotavljamo slabo poslovno aktivnost pri večini subjektov. V glavnem gre za samostojne podjetnike z največkrat enim, redko dvema zaposlenima. Zavezanih za plačilo članarine GZS je 113 poslovni subjektov. Kar 98 poslovnih subjektov nima niti enega zaposlenega.

Po petih letih (1998 – 2002) naraščanja čistih prihodkov na tujih trgih smo v letu 2003 padec prodaje, v letu 2004 pa spet močan porast in ki je bil v letu 2005 kar 77 % višji kot v letu 2004. Pri tem se je tudi prodaja na domačem trgu po stagnaciji leta 2004 v letu 2005 realno povečala. Delež teh prihodkov je v letu 2003 v skupnem prihodku od prodaje lesa padel in nato porasel v letu 2004. Tako je v letu 1998 in 1999 delež čistih prihodkov od prodaje na

tujem trgu v čistem prihodku od prodaje lesa znašal 8 %, se povečal na 12 % v letu 2000 in celo 16 % v letu 2001 in 2002, v letu 2003 pa padel na 14%, da bi v letu 2004 spet dosegel 17 % delež. V letu 2005 pa znaša ta delež kar 24 %. Kljub razmeroma zaostrenim razmeram na mednarodnem trgu lesa in nizki realizaciji sečenj se delež izvoza spet večja. Vzrokov je več. Na eni strani se manjšajo domače lesno predelovalne zmogljivosti, na drugi strani pa se gozdarske gospodarske družbe same ukvarjajo s primarno predelavo lesa in proizvodnjo plošč, kar povečuje vrednost izvoza in s tem njen delež celotnem prihodku. Z nekaterimi lastninskimi spremembami so se spremenili tudi kupci lesa. V severnem delu države precej lesa iglavcev boljše kakovosti poberejo avstrijski kupci, z vstopom v Evropsko unijo pa zelo hitro narašča izvoz manj kakovostnega lesa, predvsem drv v Italijo.

V letu 2004 so se močno povečali finančni prihodki iz deležev, saj znaša indeks na lansko leto kar 218,2 %, ki so v letu 2005 močno padli. Iz tega

Preglednica 10: Indeksi odhodkov po cenah leta 2005

KAZALCI	Leto							
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Odhodki	75	66	73	76	77	83	88	100
Poslovni odhodki	70	64	71	73	77	83	88	100
Stroški blaga, materiala in storitev	59	56	64	69	70	80	87	100
Stroški dela	89	79	79	77	89	90	92	100
Stroški pla	90	81	81	78	90	91	93	100
Odpisi vrednosti	-	-	-	-	90	78	81	100
Amortizacija	98	108	107	109	102	88	89	100
Finan ni odhodki	257	193	239	229	144	122	95	100
Finan ni odhodki od obresti	-	-	-	-	61	81	88	100
Izredni odhodki	1624	474	656	1044	50	37	48	100

sledi, da se lastninski deleži teh organizacij v deležih drugih gospodarskih subjektih hitro zmanjšujejo. V letu 2005 so bili realizirani najnižji izredni prihodki v zadnjih petih letih. Prodaja različnih sredstev, zlasti nepremičnin, ki niso v poslovnih funkcijah, je v glavnem končana in v družbah vse manj vplivala na tekoče likvidnostno stanje.

Za vse vrste odhodkov lahko ugotovimo, da so realno padali vse do leta 2004, saj niso sledili niti inflaciji. Po več letih popolne stagnacije plač v gozdarstvu in negativne stopnje amortizacije sta se kazalca v letu 2005 tudi realno povečala. Stanje v teh organizacijah je bilo zelo resno, saj je bilo velike obremenitve možno kompenzirati le z nižjimi plačami in nižjo amortizacijo. Dosežene plače v letu 2005 pa še daleč ne omogočajo zaposlovanje domače delovne sile tako, da se obseg dela, ki ga izvajajo delavci iz drugih držav znotraj in zunaj Evropske skupnosti še naprej povečuje.

Poglejmo si še podatke o plačah v realnem sektorju gozdarstva in celotnega gospodarstva Slovenije, ki so prikazani v preglednici 11 (Vir: Sindikat Gozdarstva Slovenije, Republiški odbor, Ljubljana, Dalmatinova 4).

Po zaostanku v višini plač v gozdarstvu še v letu 2002 vidimo praktično izenačenje plač z gospodarstvom Slovenije v letu 2003, povečanje v letu 2004, v letu 2005 pa spet zaostajanje. Vendar gre v

gozdarstvu pri decembrskih plačah za znaten vpliv vremenskih pogojev dela. Indeks rasti med bruto in neto je v vseh letih različen in odvisen od po letih različnih obremenitev države na bruto plače. V letu 2005 so neto plače v gospodarstvu in zlasti v gozdarstvu naraščale počasneje kot bruto plače, kar kaže, da se obremenitve bruto plač še naprej večajo. Zaradi zmanjševanja števila zaposlenih se plača posameznika povečuje, masa plač se pa v zadnjih treh letih le neznatno večja.

Celotni dobiček kaže v panogi po dokaj konstantni vrednosti v obdobju od leta 1999 do 2001 vsakoletno dokaj izrazito nihanje. Tako se je po lanskem padcu letos tudi realno povečal.

Močan realen porast je bil v letu 2003 pri davku iz dobička saj se je v primerjavi s prejšnjim letom skoraj podvojil, da bi v letu 2004 spet padel in v letu 2005 znatno porasel. Če pa raziskujemo samo dobiček iz poslovanja, prikazan v preglednici 12 ugotovimo, da so vsi kazalci v zvezi z dobičkom v letu 2004 negativni v letu 2005 pa pozitivni, kazalci izgube pa v obeh letih visoko pozitivni. Izguba se je v letu 2004 primerjavi z letom 2003 povečala za štirikrat in skoraj za petkrat v letu 2005!

Preglednica 11: Podatki o plačah v realnem sektorju gozdarstva in gospodarstva Slovenije v decembru posameznega leta

Leto	Gozdarstvo				Gospodarstvo Slovenije			
	Povpr. bruto plača	Indeks na prej. leto	Povpr. neto plača	Indeks na prej. leto	Povpr. bruto plača	Indeks na prej. leto	Povpr. neto plača	Indeks na prej. leto
2002	237.007	-	153.161	-	262.136	-	163.849	-
2003	276.200	117	177.334	116	277.591	106	173.166	106
2004	295.608	107	193.269	109	290.675	105	185.029	107
2005	264.851	90	166.912	86	290.505	100	184.159	100

Preglednica 12: Indeksi dobička in izgube gozdarstva v letu po cenah 2005

KAZALCI	Leto							
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Celotni dobiček	35	57	57	57	52	95	86	100
Dobiček pred davki in obrestmi (EBIT)	-	-	-	-	54	94	86	100
Dobiček pred davki, obrestmi in amortizacijo (EBDIT)	-	-	-	-	74	92	88	100
Davek (iz dobička)	15	18	40	38	43	92	80	100
Čisti dobiček	39	65	61	59	55	96	87	100
Celotna izguba	11	55	14	18	41	5	20	100
Čista izguba	98	55	14	18	41	5	20	100

Preglednica 13: Dobiček iz poslovanja družb za obdobje 1998 do 2005 (v 000.000 SIT)

KAZALCI	Leto							
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Dobiček, - izguba	-168,5	- 38,9	518,2	-152,8	-188,6	605,9	376,3	680,2

Preglednica 14: Indeksi gibanja sredstev po cenah leta 2005

KAZALCI	Leto							
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Sredstva	83	81	84	85	82	86	95	100
Stalna sredstva	85	86	87	85	84	84	94	100
Neopredmetena dolgoročna sredstva	50	41	54	72	77	77	27	100
Opredmetena osnovna sredstva	99	102	99	95	91	86	92	100
Dolgoročne finančne naložbe	34	32	38	51	65	77	100	100
Gibljava sredstva	80	72	80	83	79	90	96	100
Zaloge	80	64	81	93	82	89	119	100

Dobiček iz poslovanja družb in ostalih organizacij, ki se ukvarjajo s pridobivanjem lesa je v letu 2004 znašal 62,1 % leta 2003, v letu 2005 pa 180,8 % leta 2004. V zadnjih osmih letih je bil dobiček iz poslovanja le v letu 2000, 2003 in 2005 razmeroma visoko pozitiven. V štirih od osmih let je panoga izkazovala izgubo, ki je v treh letih presegala 150 milijonov SIT/leto.

Sredstva, ki so do leta 2001 kazala rahel trend povečanja, so v letu 2002 izkazovala negativno rast, nakar do 2005 ohranjajo trend rasti. Zlasti izrazit trend prejšnjih treh let se je jasno tudi letos ohranil pri opredmetenih osnovnih sredstvih. Pomembno so se do leta 2002 zmanjšale tudi zaloge, kar je vsekakor prispevalo k zmanjševanju stroškov poslovanja. Žal pa so se zaradi zaostrenih tržnih razmer v letu 2003

in zlasti 2004 spet povečale, da bi zaradi povečanega povpraševanja po drveh in hlodih smreke v letu 2005 spet padle.

Obveznosti do virov so imele po rastočem trendu do leta 2001 v letu 2002 rahel padec, nato pa do leta 2005 spet izrazitejši porast. Prav tako se izrazitejši porast kaže v letu 2004 in 2005 pri dolgoročnih finančnih in poslovnih obveznostih, medtem ko pri kratkoročnih finančnih in poslovnih obveznostih ugotavljamo v letu 2005 rahel padec. To še vedno kaže na stopnjevanje povečanja zadolževanja panoge.

Po štiriletnem padanju (1998 – 2001) se je število zaposlenih v letu 2002 povečalo za 6,2 % ali za 106 delavcev. Od 2003 do 2005 lahko rečemo, da se število zaposlenih ohranja. Število zaposlenih v čisti gozdarski dejavnosti sicer pada, k ohranjanju

Preglednica 15: Gibanje indeksov obveznosti do virov sredstev po cenah leta 2005

KAZALCI	Leto							
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Obveznosti do virov sredstev	83	80	93	85	81	86	95	100
Kapital	99	97	106	98	93	93	95	100
Dolgoročne finančne in poslovne obveznosti	9	34	32	30	42	40	68	100
Kratkoročne finančne in poslovne obveznosti	61	52	79	72	65	81	103	100

Preglednica 16: Indeksi števila zaposlenih in dodane vrednosti

KAZALCI	Leto							
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Povprečno število zaposlenih po delovnih urah	121	111	106	104	111	102	98	100
Dodana vrednost (DV)	80	77	81	72	82	89	88	100

Preglednica 17: Indeksi finančnih kazalcev poslovanja (leto 2005 = 100)

KAZALCI	Leto							
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Finančna neodvisnost (kapital/sredstva)	256	238	225	214	113	108	100	100
Kratkoročni koeficient (kratkoročna sredstva / kratkoroč. obveznosti)	171	171	146	127	122	110	94	100
Razmerje kratkoročnih poslovnih terjatev in obveznosti (kratkor. poslovne terjatve / kratkor. posl. obveznosti)	92	104	99	96	151	123	102	100
Finančne naložbe v sredstvih (dolg. in krat. finančne naložbe / sredstva)	100	89	65	66	75	82	93	100
Delež opredmetenih osnov. sred. (opr. osn. sred. / sredstva)	164	159	138	119	111	101	98	100
Delež zalog v sredstvih (zaloge / sredstva)	130	98	112	117	99	104	125	100
Koeficient zadolženosti (finančne in poslovne obveznosti / obveznosti do virov sred.)	77	67	74	77	71	82	99	100
Delež neto dolga (neto dolg / obveznosti do virov sredstev)	165	151	129	120	125	131	102	100
Celotna gospodarnost (prihodki / odhodki)	127	123	114	105	100	100	99	100
Dobičkovnost prodaje (dobiček iz poslovanja / čisti prihodki iz prodaje)	-	61	86	75	40	95	64	100
Dobičkonosnost kapitala (neto dobiček / kapital) – ROE	-	59	94	83	51	153	124	100
Dobičkonosnost sredstev (neto dobiček / sredstva) – ROA	-	71	109	93	56	165	124	100
Prihodki na zaposlenega - v tisočih (prihodki / povp. št. zap.)	10.591 62	11.410 67	12.650 74	13.415 78	10.555 62	12.465 73	15.191 88	17.093 100
Stroški dela na zaposlenega - v tisočih (str. dela / povpr. število zaposlenih)	3.816 86	3.833 86	3.872 87	3.797 85	3.383 76	3.752 84	4.261 96	4.446 100
Plače na zaposlenega - v tisočih (stroški plač / povpr. število zaposlenih)	2.763 91	2.675 89	2.720 90	2.687 89	2.360 78	2.592 86	2.938 97	3.022 100
Čisti dobiček na zaposlenega - v tisočih (čisti dobiček / povpr. število zaposlenih)	222 36	395 63	380 61	387 62	272 44	519 83	559 90	623 100
Čista izguba na zaposlenega - v tisočih (čista izguba / povpr. število zaposlenih)	333 173	207 107	52 27	72 37	124 64	17 9	62 32	193 100
DV na zaposlenega - v tisočih (dodana vred. / povp. število zaposlenih)	4.407 76	4.617 80	5.036 87	4.600 79	3.993 69	4.704 81	5.291 91	5.790 100
Osn. in neopredmetena sredstva na zap. - v tisočih (osn. in neopr. sredstva / povp. št. zap.)	148	159	131	133	81	84	93	100
Delež prodaje na tujih trgih (čisti prih. Iz prodaje na tuj. trgih / prihodki)	42	41	55	66	62	54	65	100
Delež denarnega toka iz poslovanja v prihodkih (amort. in dobiček zmanjšan za izg. / prihodki)	90	153	144	129	101	129	114	100
Delež amortizacije (amortizacija / odhodki)	164	183	154	142	122	106	101	100
Delež stroškov dela (stroški dela / odhodki)	160	152	128	108	114	109	105	100
Dejanska davčna stopnja dobička (davek / celotni dobiček)	55	53	73	85	82	97	93	100

števila pa po našem mnenju prispeva širitev v lesarsko dejavnost. Zaostritve v panogi lesarstva so vplivale na zmanjšanje števila zaposlenih v letu 2003 in 2004.

Dodana vrednost iz leta v leto niha do leta 2000, za obdobje od leta 2001 do 2005 z izjemo leta 2004 pa kaže izrazit in dokaj konstanten trend naraščanja, tako da je v letu 2005 dosegla tudi najvišjo vrednost celotnega obravnavanega obdobja.

Finančna neodvisnost, ki je bila v obdobju 1998 – 2001 skoraj konstantna, se je v letu 2002 pomembno poslabšala in znaša le okoli 60 % vrednosti iz omejenega obdobja. Zmanjšanje ugotavljamo v letu 2003 in 2004, v letu 2005 pa ostaja na ravni leta 2004. Zato se kot je razvidno iz preglednic 14 in 17 ter ostalih podatkov družbe zaradi slabih poslovnih rezultatov zadolžujejo. Z dolgovi gozdarstvo tudi v letu 2005 financira nove poslovne dejavnosti kar povečuje obseg celotne dejavnosti. Žal zaenkrat to še ne povečuje donosnosti kapitala, čeprav se to za leto 2003 nakazuje, v letu 2004 in 2005 pa spet pada. Dolgoročno pa to pomeni mnogo večje tveganje poslovanja. Gozdarske gospodarske družbe in ostale organizacije, ki se ukvarjajo s pridobivanjem lesa na ta način postajajo vse bolj podobne povprečnim gospodarskim družbam v Sloveniji, ki ne morejo posloovati brez zadolževanja.

Trend upadanja opredmetenih osnovnih sredstev v obdobju od leta 1998 do leta 2004 je negativen z zelo blagim porastom v letu 2005. Celotna gospodarnost gozdarstva pa v letih od 2002 do 2005 ostaja v nasprotju z rahlim pozitivnim trendom, značilnim do leta 2001, praktično nespremenjena. Prihodki na zaposlenega so v letu 2002 realno padli (padanje cen od 1996 dalje) in se večajo do leta 2005. K temu verjetno prispeva aktivirana proizvodnja v lesni industriji. Skupni stroški dela sicer rastejo, vendar pa stroški dela na zaposlenega rastejo hitreje zaradi nespremenjenega števila zaposlenih. Prav tu so prizadevanja gozdarskih gospodarskih subjektov za znižanje stroškov največja. V primerjavi z letom

2002 se je v letu 2003, 2004 in 2005 pomembno povečala dodana vrednost, dobičkonosnost kapitala ali neto dobiček pa je po porastu v letu 2003 2004 in 2005 padala. Zaradi vključevanja drugih dejavnosti (lesarstvo) se je delež prodaje na tujih trgih do leta 2002 povečeval, v letu 2003 padel in porasel spet v letu 2004. Zelo izrazit je v letu 2005 porast prodaje na tujih trgih. Glavno povečanje gre na račun lesa za kurjavo, lesne plošče in kemično predelavo listavcev in smrekove hlodovine. Ob padanju deleža stroškov del se povečuje davčna stopnja dobička, kar mnogokrat izniči prizadevanja za zmanjševanje stroškov v gospodarskih subjektih.

4 ZAKLJUČEK

Pričujoča raziskava kaže še vedno na dokaj intenzivno dogajanje v gozdarskih gospodarskih subjektih. Izrazitih enosmernih trendov še vedno ni, čeprav so pri posameznih kazalcih že prisotni. Gozdarstvo še naprej intenzivno spreminja svojo poslovno strukturo. Že od leta 1996, posebej pa od leta 2003 vključuje v svojo poslovno dejavnost druge, izven gozdarske dejavnosti. S tem želi čim bolj ohraniti število zaposlenih in zagotoviti večjo stabilnost v poslovanju. To naj bi tudi zmanjšalo negotovost poslovanja, ki izhaja iz koncesijskega razmerja in traja že od leta 1994.

Pri tem se stanju na trgu tako okroglega kot žaganega lesa ne da izogniti. Prodaja okroglega lesa se zaostruje zaradi vse manjših kapacitet v primarni predelavi lesa (žagarstvo, proizvodnja ivernih in panelnih plošč) in kemični predelavi lesa (proizvodnja celuloze). Konkurenčnost na trgu žaganega lesa pa izgubljam zaradi visokih stroškov predelave, ki so tudi posledica pomembno manjših predelovalnih kapacitet v primerjavi s kapacitetami v tujini in vse slabši kakovosti lesa, ki ga predelujemo. Zato nam vedno več nepredelanega lesa prevzamejo tuji trgi. Na ta način postajamo spet izvozniki surovin. To pa pomeni daleč najnižjo možno dodano vrednost.